

VABADUS VALIDA?!

Õpetaja Mari-Lee istub tühjas klassis oma laua taga, joob kohvi ja parandab vihikuid. Ta on kingad jalast võtnud. Taustaks mängib raadio. Järsku tormab klassi ärritunud õpetaja Mare Pitbul. Ta viskab oma õpikud pauguga lauale.

Mare (ärritunult kätega vehkides): Aah, siin sa oledki! Nüüd mulle aitab! Mina selle loomakarja juurde rohkem ei lähe! Kaua võib! See on ikka täielik häbematus! Ma ei saa aru, mida nad endast õige arvavad! Ainult mina ja maailm!

Mari-Lee (paneb raadio kinni ja kingad jalga, püüab vahele öelda): Mare, mis...

Mare (vehib edasi ja aeg-ajalt lööb oma mõtete rõhutamiseks käega lauale): Vot täpselt nii kasvavadki täiesti kohusetundetud kodanikud, kes nõuavad ainult oma õigusi, aga see, et neil ka mingid kohustused on... Ei! Kus sa sellega! No aga mida sa lastest tahad, kui enamus vanematest on täiesti mandunud ja kitsa silmaringiga töötud! Igasugune intelligentsus puudub!

Mari-Lee: Äkki sa seletaksid....

Mare (ei kuulegi): Vanemad ei huvitu absoluutselt oma laste tegemistest, aga kui veerandi lõpp hakkab lähenema, siis jooksevad mammad kooli ja hakkavad hindeid nõudma. Ja klassijuhatajad samuti! Aga vot mind ei huvita! Mina panen mitterahuldavad hinded välja ja küll nad siis lõpuks aru saavad, kelle käes on võim! (istub väsinult toolile)

Mari-Lee (tõuseb püsti): Mare, milles probleem on?

Mare (kargab uuesti püsti): Milles! Sinu klassis! Neil puudub igasugune respekt õpetaja suhtes. Tulevad tundi millal tahavad, õpivad kui tahavad, tunnis tehakse mis iganes pähe tuleb! Uskumatu! Nüüd mulle aitab! Seal klassis on võimatu midagi õpetada. Ma korjasin kodused tööd kokku ja tulin seal hullumajast tulema. Ja tund toimub pärast sinu tundi!

Mari-Lee: See oleks siis nagu 9. tund? No ma ei tea... Ma ei saa lihtsalt aru, mis teil seal lahti on. Sa kirjutad neile iga tund märkuse. Teised aineõpetajad seda ei tee.

Mare: Kust mina tean, miks teised ei kirjuta. Ju nad ei viitsi.

Mari-Lee (ettevaatlikult): Konfliktis on alati kaks osapoolt.

Mare: Tule taevas appi! Kas sa, Mari-Lee, tahad öelda, et mina olen süüdi selles, et see ahvikari käitub nii nagu nad käituvad!

Mari-Lee: Ei, mitte seda, aga...

Mare (katkestab): Issand kui naiivne sa oled! Ma olen sinust kauem töötanud ja pea sa seda meeles, et kui sa ettevaatlik pole, siis sõidavad need tatikad sinust üle nagu nipsti! Mina juba endale pähe istuda ei luba!

Mari-Lee (hakkab ärrituma): Esiteks, mulle tundub, et 11.klass pole enam eriti tatikad. Teiseks, ma olen sinust ainult (mõtleb) umbes 5 aastat vähem siin koolis töötanud. Mida sa õieti tahad, et ma teeksin?

Mare: Sina oled klassijuhataja, midagi pead sa tegema. Mõtle ise! See pole minu probleem. Aga nii seda asja jätta ei tohi. Niimoodi tekib neil kraadedel täielik karistamatuse tunne. Ja ma ütlen sulle, et see Morgen on seal liider. Ta on teistest vanem ka ju? Põhikoolis jäi ju kunagi istuma! Ma ei kujuta ette, mis nipiga ta üldse keskkooli sai. See Morgen tuleb kõigepealt rajalt maha võtta. Ta avaldab kõigile halba mõju.

Mari-Lee: Morgen! Ta on ju...(märkab Mare ähvardavat pilku)...jah...ma räägin lastega.

Mare: Tee, mida tahad. Täna jäävad nad igatahes peale tunde ja (ähvardavalt) ma tahan näha, kui neist keegi peaks puuduma! Morgen hakkas juba midagi rääkima jalkaterennist, aga mind ei huvita. (hakkab ära minema, ukselt) Ahjaa, mu Kirkel on need sinu harjutused tegemata. Ta tuli õhtul nii hilja koju. Küll ta need hiljem ära teeb.

Lahkub. Mari-Lee istub väsinult oma kohale ja võtab pea käte vahele.

Mari-Lee: Ohh... (võtab kohvi ja sõidab oma tooliga lauast eemale) Mina olen 11.klassi juhataja. Algu oli raske. Kui mitu korda tahtsin ma tunnist minema kõndida! Aga ma teadsin, et kui korra ust paugutades välja torman, siis jäängi käima. Kui mitu korda olen ma tahtnud meeleheitest pead vastu seina taguda ja ahastusest taeva poole ulguda. Aga ma austan

oma klassi ja mulle meeldivad nad koos oma vigadega, oma väikeste kiiksudega, huvitavate mõtete ja arvamustega. Meil on häid ja halvemaid aegu. Me tülitseme ja lepime. Meil on oma traditsioonid, kirjutamata reeglid ja isegi nn “sisenaljad”. Nagu näiteks see “tahad-sa-sellest-rääkida-tool”. Ja nüüd... Mare Pitbul....Ma ei saa ju oma kolleegile öelda, et täiskasvanuna võiks ta osata ennast kehtestada ja konflikte rahumeelselt lahendada. Mis ütleja mina olen! Lastele kah ei saa soovitada, et olge targemad kui Mare. Ometigi pean ma mingi valiku tegema: kolleegiga solidaarne olles kaotan oma klassi usalduse; lapsi toetades satun Mare “musta nimekirja”. Ole siis nüüd tark! Ohh...

Klassi siseneb Morgen ja prantsatab istuma.

Mari-Lee: Tere, Morgen. Kus teised on? (*sõidab tooliga tagasi laua juurde*)

Morgen: Varsti tulevad. (*mõlemad vaikivad ja Morgen heidab õpetajale pilgu*) Nagu näha on Pitbul jõudnud juba siin käia. Te istusite “tahad-sa-sellest-rääkida-toolil”.

Mari-Lee (*ohkab*): Morgen, mis toimub?

Morgen (*tigedalt*): Perss...(*Mari-Lee tõstab hoiatavalt sõrme*)...sorry. See Pitbul ajab ikka täiega kettasse.

Mari-Lee: Tahad sa sellest rääkida? (*pakub oma tooli ja ise istub Morgeni kohale*)

Morgen (*sõidab tooliga lauast eemale*): Kurat, mind ajab ikka täiega närvi, kui mingi Pitbul arvab, et kuna ta on õpetaja, siis on tal võim ja õigus. Loeb ainult tema arvamus, ainult õpilased eksivad, reeglid kehtivad ainult õpilastele, ainult õpilased peavad lugupidavalt käituma, ainult Kurat, mu keskharidusega ja hetkel töötu ema on sada korda rohkem haritud inimene kui see Pitbul! Ma tean, et minuga pole kerge, sest ma olen selline mässaja-tüüp. Olen igasugust jama kokku keeranud, valesid valikuid teinud, aga olen selle eest ka maksnud - 8.klassis jäin istuma. Kurat, me kõik teeme ju vigu, aga kas on mõtet terve elu eksijale näpuga näidata? See Pitbul ei salli mind, sest ma ei ole nõus sellega, et on ainult Pitbuli arvamus ja vale arvamus! Kurat, mul ajab täiega sit...(*heidab pilgu Mari-Leele*) noh, lähen keema, kui Pitbul suhtub meisse kui madalamasse klassi. Ma olen keskkoolis, et haridust saada, mitte Pitbuli targutusi kuulata. No jah, mul on võimalus ka lihtsalt vait olla. Aga, kurat, ma ei saa! Ja kui Pitbul valis sõja, siis mina küll alla ei anna!

Kell heliseb. Tulevad teised õpilased. Morgen ja Mari-Lee vahetavad kohad.

Mari-Lee (*seisab püsti*): Nagu alati on mul hea meel teiega kohtuda, kuigi ma tean, et täna ei tule Underist ja tema ilusast luulest midagi välja. Maisemad probleemid vajavad lahendamist.

Kaspar (*ohkab*): Pitbul...

Mia: Pitbulil on närvid ikka täitsa läbi ja ma ei mäletagi, millal meil temaga viimane normaalne tund oli. Ta koguaeg tänitab. Ta tulebki tundi nagu lahingusse!

Henry: Ja-jah! Ta vallutab juba ukse tormijooksuga...

Kaspar: ...ja ta pole jõudnud veel ust kinnigi panna, kui toob kuuldavale sõjakisa!

Morgen: Käimas on sõda.

Mari-Lee: Morgen, sa saad ju aru, et mina olen ka tahtmatult sellesse nn sõtta segatud ja ...

Morgen (*katkestab õpetaja*): Õpetaja, seda me pole ausalt tahtnud. Tegelt kah. Me ei taha teile jamasid, aga...(*vaatab pikalt õpetajale silma*) õpetaja Mari-Lee, te ometi teate, et sõjas peab pooled valima.

Mari-Lee: Olen alati olnud arvamusel, et konflikti peavad lahendama siiski osapooled ise. Ma ei poolda sekkumist mingi riigi kodusõtta kolmanda osapoolena. Aga klassijuhatajana on teie probleem ka minu probleem. Ma ei julge kedagi süüdistada ja pooli valida, sest ei saa aru, mis toimub! (*üks tüdruk tõstab käe*)Jah, Mia, palun. Tuletan meelde, et me ei räägi teistele vahele ja oma arvamust peab alati põhjendama. Palun.

Mia: Me ei võta Pitbuli märkusi tõsiselt, sest ta eksib ise samades asjades.

Hanna: Me ei saa aru, mida Pitbul nõuab. Ühes tunnis ei tee ta väljagi, kui me kõik koos räägime, teises tunnis saame sõimata, kui me kõik koos räägime. Mõnikord ta ei pööra üldse tähelepanu sellele, et keegi tunni ajal telefoniga mängib ja siis järgmine kord keerab täiesti ära, kui telefoni näeb.

Morgen: Teie puhul sai juba eelmise aasta esimeses tunnis selgeks, et teiega ei tasu jamada. Te tegite oma seisukohad selgeks, ütlesite, mida teie meilt ootate ja mida te meile vastu võite

pakkuda.

Mia: Teie saate aru, et me oleme inimesed ja nagu te ise olete öelnud, pole meist keegi ideaalne, sest muidu oleks me juba muuseumis. Te saate aru, et me kõik eksime vahel. Teie ka.

Rasmus: Teie ei lähe kohe pöördesse, kui me teie vigadele tähelepanu juhime. Ja te oskate vabandada. Aga see Pitbul...Tema muutub kohe isiklikuks, läheb endast välja ja pistab röökima.

Mari-Lee: Ohh, teate, ma ei taha, et te mind õpetaja Mare Pitbuliga võrdlete. Inimesed on erinevad ja see ongi huvitav. Küsimus on nüüd selles, kuidas neid erinevusi aktsepteerida ja kuidas eksisteerida koos nii, et erinevate maailmavaadete ja põhimõtetega inimesed ühte ruumi ikka ära mahuksid. Sest ütleme ausalt, ma väga kardan, et selle sõja puhul jääte teie kaotajateks. Paraku.

Morgen: Te tahate öelda, et meil pole mõtet oma põhimõtete eest seista ja peame alandlikult nõustuma kõigega, mis öeldakse? Kummardama ja orjama kuni keskkool lõpuks läbi saab? (*raputab pead*) Ei-ei, unustage ära!

Mari-Lee (*kõnnib ringi, sõnu otsides*): Vaata, Morgen,..... võta seda vastasseisu nagu jalgpalli. Sa pead palli väravasse saama, eks? Selleks, et palli väravasse saada, pead sa vastaste kaitsest mööda saama, eks? Sa pead mängima oskuslikult, sageli vea piiril, aga punast kaarti ei tohi saada. Kollased pole ka eriti head. Ja mõtleme nüüd nii, et gümnaasiumi lõputunnistus on värav ja õpetaja Pitbul on vastaste kaitse. Sa pead temast mööda mängima! Saad aru? (*vaatab Morgenile otsa ja siis pöördub kõigi teiste poole*) Kas te saate aru, mida ma mõtlesin? (*pakub oma tooli*)Tahab keegi sellest rääkida?

Morgeni kõrval istuv tüdruk, kes on terve tund enda ette maha vaadanud, tõuseb püsti ja läheb tooli juurde. Sõidab lauast eemale. Mari-Lee istub tema kohale.

Kirke: Morgen ütles, et sõjas peab valima poole. Oleks see vaid nii kerge! 3 korda 45 minutit nädalas on Mare Pitbul minu aineõpetaja. Ülejäänud aja on Mare Pitbulminu ema. Umbes 40 tundi nädalas on Morgen, Mia, Kaspar, Hanna ja teised minu klassikaaslased ja sõbrad. Ja kui liita siia kõik väljaspool kooli veedetud tunnid....Ohh! Ja Morgen... Morgen on veel rohkem kui sõber. (*ahastavalt*) Ja ma pean valima poole! Mul on valus valida. Aga valima peab. Valima kodu ja kooli, sõprade ja vanemate, kodusõja ja kodurahu, Morgeni ja ema vahel... Valus. (*Istub tagasi kohale*)

Mari-Lee: No nii, sõbrad, teiega läheb aeg nii ruttu. 9.tunnist on juba 20 minutit täis tiksunud.

Mia: Pitbul pole ikka veel tulnud. Tüüpiline.

Uks läheb lahti ja Pitbul tormab sisse. Mari-Lee taganeb ja istub ühele vabale kohale.

Pitbul (*ähvardavalt*): No nii, ma tahan nüüd näha, kes on julgenud ära minna!

Kaspar: Te jäite kõvasti hiljaks.

Pitbul: Hakkab pihta! Kaspar, see pole absoluutselt sinu asi, millal mina tundi tulen. Ma ei ole kohustatud oma tulekutest ja minekutest sulle selgitusi andma.

Mia: Aga kui Kaspar paar minutit hilines, siis te nõudsite küll selgitust ja kui ta ei selgitanud, sai Kaspar märkuse. Täiesti ebaõiglaselt.

Pitbul: Me ei aruta praegu siin seda teemat. Ja sina, Mia, ära arva, et kui su ema linnavalitsuses töötab, siis sul on õigus lõugu lõksutada. Mina su ema ei karda!

Hanna (*naerdes*): Ei noh, õpetaja, te panete ikka väga hästi! Miks peaksite te Mia ema kartma! Erinevalt teist on ta suht normaalne inimene: ei lõuga, ei närvitse ja ei hakka lambist kellelegi sitta keerama.

Pitbul: Kuidas palun!!! Sa võiksid oma sõnavara jälgida. (*irooniliselt*) Aga no mis siit tahta! Su välimus ja riietus näitavad juba ära, milline algeline ja labane tekst su suust võib tulla!

Morgen: Haritud inimene ei kritiseeri teiste välimust ja riietust.

Pitbul: Mida???

Morgen: Te ise ütlesite seda. Mul jäi meelde.

Pitbul (*karjudes*): On ikka häbematus! Mulle tundub, et sul, Morgen, on hiline puberteet.

Morgen (*rahulikult*): Ja teil on arvatavasti varajane keskeakriis.

Pitbul (*hüsteeriliselt*): Sa, Morgen, ei pea siin olema! Mine ära, kui sulle ei meeldi!

Morgen (*rahulikult*): Kui ma ära lähen, saan põhjuseta puudumise. Mul pole valikut!

Pitbul: Mulle tundub, et sa ei taha keskkoolis olla. Kodused tööd on pidevalt õigeks ajaks tegemata...

Morgen: Teil on ka sageli meie tunnikad õigeks ajaks parandamata.

Pitbul: Kuule, halloo, mul on isiklik elu ka.

Morgen: Kujutage ette, meil ka.

Pitbul (*naerab mõnitavalt*): No tegelikult ma kujutan väga hästi ette, milliseks sinusuguse elu kujuneb! Sinu suhtumise juures kasvab sinust samasugune mõtetu luuser nagu neid siin linnas näha võib: õllepudel käes otsitakse juhutööd ja pikutatakse pargipingil. Ema sul on töötü, tahad samasuguseks...

Kirke (*tõuseb püsti, karjatades*): Aitab, ema! (*Morgen püüab Kirket tagasi istuma tõmmata, aga Kirke raputab oma käe lahti*) Nüüd sa lähed küll üle piiri!

Pitbul (*vaatab hetkeks jahmunult Kirket, kuid siis jätkab uue hooga*): Kirke! Miks sa siin oled? Sul on ju muusikakool! Ja miks sa selle Morgeni kõrval istud?

Kirke: Sa jätsid meid ju peale tunde! Kui Morgen ei saa trenni, siis miks mina peaksin muusikakooli minema. Ja ma istun Morgeni kõrval, sest...ta on...sest me oleme...

Kaspar: Nad seabivad noh!

Pitbul: Sina ole vait! Kirke, me veel kodus räägime sellest!

Kirke: Vaevalt küll! Sa oled mulle sada korda öelnud, et kodus me tööst ei räägi. Kõik mu sõbrad seostuvad sulle tööga, nii et, sorry, meil pole kodus millestki rääkida! Ja sellepärast ütlen ma sulle siin ja kohe, et minu arvates käitud sa meiega väga ebaõiglaselt. Sa räägid muudkui sõnavabadusest ja seadustest, mis kehtivad kõigile. Aga kui palju sa ise eksid!!!

Pitbul: Lõpeta kohe ära! Uskumatu, mida sa suust välja ajad! Mul on sinu pärast häbi!

Kirke: Oh my god! Sa ei saa aru! (*peaaegu nuttes*) Ema, mis sul viga on?

Pitbul: Kirke, lõpeta nüüd see lapsik käitumine. Morgen on sulle halba mõju avaldanud. Aga sa, Morgen, ära arva, et ma selle asja nii jätan. Ma tahan näha, kaua sa siin seda liidrit mängid.

Kirke hakkab midagi ütleva, aga Morgen tõmbab ta istuma. Kirke ja paneb pea kätele ja hakkab nuuksuma.

Morgen (*hästi rahulikult*): On teil veel midagi öelda või hakkame tunniga pihta?

Pitbul: Sina ei dikteeri mulle, millal mina tundi alustan! Ja mulle aitab! Siin klassis käib iga tund ainult mingi vägikaikavedu. Siin on võimatu tundi anda. Nii, Kirke, lähme! Sa jõuad veel muusikakooli! (*kõnnib ukse poole ja vaatab Kirke poole, Kirke ei liiguta ennast*). No eks sa ise tead! Aga arvestage, et mina seda asja nii ei jäta. (*lahkub*)

Klassis on vaikus. Mari-Lee kõnnib klassi ette. Ta näeb, et Morgen hakkab midagi ütleva, aga peatab ta kätt tõstes.

Mari-Lee: Tasa! Ärge öelge praegu midagi. Teate, mis me teeme. Te panete kodus kirja, mis etteheited teil õpetaja Pitbulile on. Aga (*tõstab sõrme*) te mitte lihtsalt ei kirjuta üles kõike, mis teile tema juurdes ei meeldi, vaid põhjendate, miks see teid häirib. Toote näiteid. Ja nüüd tuleb kõige raskem osa..... te proovite analüüsida, miks õpetaja Pitbul niimoodi käitub. Mõelge rahulikult. Võib-olla siiski olete ise midagi tegemata jätnud või vastupidi liiga aktiivselt tegutsenud. Ja olge ausad. Ma korraldan õpetaja Pitbuli ja teie vanemate kohtumise. Teie olete ka kohal. Ma ei taha, et sellel kohtumisel tuleks ilmsiks mingi üllatav fakt, mida ma varem ei teadnud ja näitaks mind naiivse klassijuhatajana. Sõbrad, sõjas peab tagala olema kindlustatud. Minge nüüd, ma tahan ka koju!

Lapsed lahkuvad. Morgen jääb viimaseks.

Morgen: Õpetaja, te ikkagi valisite poole!

Mari-Lee: Morgen, ma ei taha sellest enam rääkida. Aga jah, ühte ma tean kindlalt - kui mul on valida Mare Pitbuli märkuste ja Underi luule vahel, siis valin viimase. Läheme nüüd koju! *Lahkuvad.*